

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET ÉS AZ
ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, EGYETEM-U. 6. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

- Miért kell a szövetkezeti akció? 515
A földmivvelésügyi ministerium 1907. évi költ-
ségvetési előirányzata. 516
Baromfitenyésztésünk iránya és kivitelünk
stagnálásáról. *Pókay Deszö.* 520

Tárca:

- A növénytannak a gazdasághoz való viszonyá-
ról. II. *Dr. Péter Béla.* 516

Kisebb szakközlemények.

521

Kormányintézkedések.

521

Vegyes közlemények:

- Kinevezések. — Az Erdélyi Gazdasági Egylet
székháza. A Mezőség vízhiányának orvos-
lása. — Állami facsemeték kiosztása. —
Adómentes cukor állatetési célokra. — A
tejszövetkezetek felülvizsgálata. — Ország-
os baromfivásár Aradon. — Pénzintézetek
ujabb megadóztatása. 521

Műrdek.

Miért kell a szövetkezeti akció?

A mostani kormány szövetkezeti ak-
ciója egyenesen a kis emberek megmentése
céljából indított.

Az elégedetlenség, a kivándorlás és
egyéb új szomorú jelenségek egy kis rész-
ben a viszonyok nehezülésében, jó nagy
részben azonban az utóbbi években sza-
badjára eresztett mértéktelen és lelketlen
izgatásokban lelik magyarázatukat. Minden
téren az igények aránytalan és mesterséges
növekedését és főképen a minden irányban
való elégedetlenségnek, egyenlenségnek
és osztálygyűlöletnek minden eszközzel való
szitását észlelhetjük. Hogy ezen — immár,
sajnos, meglehetősen előrehaladott stádium-
ban levő — bomlasztási processust kik,
minő elemek és minő érdekből idézik elő
azzal ma már mindnyájan tisztában vagyunk

A kormány akciójának célját, az álla-
potok rajzát és a felforgató elemek mun-
káját senki találóbban nem jellemezte, mint
Buday Barna, alábbi szavaiban, melyeket
a gazdatársadalmi szervezetek központi vá-
lasztmányának f. hó 23-iki ülésén mondott el:
»Azt tapasztaljuk, hogy valahányszor
szorongatják a szövetkezeti eszmét, az
mindannyiszor az úgynevezett agrárintéz-
mények, a gazdák érdekképviseleti szerve-
zeteinek oltalma alá menekül és csak egye-
dül ide. Pedig hát a szövetkezés nem kü-
lönlegesen a gazda termelő érdeke. sőt
éppen a közép- és a nagy gazdák kate-
goriája az, mely figyelmével és munkájával
részt vesz a szövetkezeti mozgalmakban
anélkül, hogy ebből anyagi haszna volna.
A szövetkezés a gyenge existenciáknak, a
kisembereknek egyetemés érdeke, így hát
*az volna a természetes állapot, ha szövetke-
zeti téren elsősorban az alsóbb néposztály,
a munkások érdekképviseleti szervei mun-
kálkodnának.* Ez volna az egészséges álla-
pot, mert nem túlzok, ha azt mondom, hogy
amely jelentősége volt az 1848-nak a ma-
gyar nép emancipálása szempontjából, po-
litikai és jogi értelemben, ugyanilyen jelen-
tősége van a szövetkezésnek a nép gazda-
sági emancipálása szempontjából. De saj-
nálatos, sőt egyenesen megdöbbentő, hogy
*a nép gazdasági felszabadításának munká-
jában éppen azok nem vesznek részt, akik
a népszabadság zászlaja alatt apostolkod-*

nak, akik szervezik a népet a felső társada-
lom ellen és mindazon haszon kiméletlen és
rögtöni kiereszkolására ösztönzik, melyek
a felsőbbek rovására adhatók meg, de
szinte féltékenyen eltitkolják előtte azokat
a fáradságra méltó előnyöket, melyeket az
önsegély útjára terelt nép elérhet a saját
életrevalóságának fokozásával, mások meg-
sarcolása nélkül.

És éppen azért, mert a szocializmus
elvével és céljával ellenkezik az egyének-
nek önerejükre való utalása, úgy jelentke-
zik nálunk a szövetkezeti kérdés, mint agr-
rár-kérdés, mint gazdatársadalmi törekvés,
mint osztályérdek s ha ezzel szemben
jelentkezik egy másik osztályérdek, a szö-
vetkezetek ellenében, akkor úgy szokták
tekinteni a dolgot, mint két osztályérdek
összeütközését és aki a kettő közül a szö-
vetkezetek javára dönt, az agrárius, aki
nem, az merkantilista.

Szerény nézetem szerint ez a beállitása
a tételnek képtelenül rossz. A szövetkezés
nem osztályérdek, hanem társadalmi érdek;
nem gazdakérdés, hanem a fejlődés kér-
dése; nem különleges érdekképviseleti ügy,
hanem az emberiség ügye. Nem a gazda
és kereskedő küzdelme az, mely szövetke-
zeti téren véghezmegy, hanem nagy, igen
nagy irányoknak küzdelme. Küzdelem ez a
szocialista gondolat, mely az egyéni vé-
detlenségre és tehetetlenségre hivatkozva,
a szabad verseny kiküszöbölését tűzi ki cé-
lul, küzdelme az a szabad fejlődés irányza-
tának, mely a gyengéket egyénileg tá-
masztja alá, hogy se ők ne bukjának el a
szabad versenyben, se a szabad verseny
elve ne bukjék el bennük.

Már most készséggel beismerem, hogy
a fogyasztási szövetkezetek a társadalom-
nak és a fejlődésnek nyújtott kétségtelen
hasznuk mellett egyes kereskedőknek sér-
tik az érdekeit és sem tisztességtelennek,
sem természetellenesnek nem tartom, hogy
a sértett érdek a védelem és a támadás
minden fegyverét előveszi. De ha ez a sér-
tett érdek döntő lehetne és ha a gazdák
ugyanazon kicsinyes szempontból vivnák
meg érdekképviseleti harcaikat, mint a ke-
reskedők egyesülete teszi, akkor most az
O. M. G. E.-nek országos mozgalmat kel-
lene megindítania az iparfejlesztési törvény-

— Jobb és —
megbízhatóbb

— magvakat —

nem is ajánlhatunk,
— mint a minőket —

32 év óta

Mauthner
Ödön

császári és királyi udvari
magkereskedésében
BUDAPESTEN
kaphat. 1002

A MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE Budapest, V. kerület, Alkotmány-utca 31. szám

Borértékesítő osztályt

szervezett, mely a bortermelő gazdaközönség szolgálatára áll. — Kiterjedt összeköttetések a bel- és külföldi vevőkkel
Hűen mintázott ajánlatok kéretnek.

javaslat ellen. »Hogyan — kérdezhetné a mezőgazda — ipart akarnak teremteni köz-költségből, nagyszerű állami támogatással; ipart akarnak teremteni anélkül, hogy a fokozatos fejlődés útján a szükséges munkások gyűjtéséről és neveléséről gondoskodtak volna és így azt az égető munkáshiányt, amelyet már ma is szenvedek, valóban tűrhetetlenné teszik, mert az én munkásaimból kell gárdájukat megszervezniök, míg a falu, ahonnan én veszem a kézi erőt, tökéletesen kiürül, úgy, hogy intenzív gazdálkodást folytatni képtelen leszek; hogyan, ipart akarnak tehát teremteni, melyért én áldozok adófillérekben és munkásban, hogy meglegyen; és amelyért azután megint én fogok áldozni a vám- és kereskedelmi szerződéseinkben, hogy megmaradjon: vajjon nincs-e jogom ezt a rám nézve sérelmes törekvést minden erőmből megakadályozni? Eképpen kiálthatna fel a gazda saját pillanatnyi érdekeinek szűkebb köréből, de én nem hallottam ilyen rideg kritikát a gazdák köréből és meg vagyok győződve, hogy az efféle méltatlankodást a kereskedelmi miniszter nem is venné figyelembe.

Amde ha így áll a dolog, akkor ki merem mondani, hogy az a politika, mely egyfelől nagy áldozatokat követel a nemzetől és a gazdatársadalomtól, hogy saját zavaraitól eltekintve, készséggei bocsásson rendelkezésre százmilliókat hasznos gazdasági existenciák megteremtésére; és ugyanakkor másfelől a fogához verné a garast és minden kicsinyes szempont megzavarná abban, hogy új és hasznos szervezeteket teremtsen az alsó vonalon, a nép érdekében; ez a politika, mely szerencsére nincs jelen, nem érdemelné meg a támogatást,

de nem érdemelné meg a levegőt sem. — A szövetkezetek kérdése nemcsak az emberiségnek a kérdése, de egyuttal hatalmi kérdés is a vezetésre hivatott társadalom és a felbujtó demagógia között. Én, a gazdatársadalom, nem dolgozhatom a demagógia eszközeivel, nem izgathatok, nem oszthatok földet, a vezető szerepért való versengésnek leghálásabb eszközeit nem alkalmazhatom. Az a konkurencia, mely ellenem dolgozik, kihasználja lelketlenül a szabadság intézményeinek minden részét, az emberi érzésnek minden gyarlóságát. Azon féktelen izgatók ellenében, melyek a falusi élet báját elrabolták és a mezei gazdálkodást sokszor gyötrelmessé teszik, én, a gazdatársadalom, csupán olyan célt jelölhetek ki a velem együtt élő népnek, mely közelebb visz az egyéni élethez, a néiküi, hogy azért a közérdeknek, a hazának, a falunak, a társadalmi rendnek hátat kellene fordítani.

A nép gazdasági és morális életébe való üdvös beavatkozásnak azt a módját, melyet a szövetkezeti tevékenységben találunk fel, a tömeg szervezésének ezen ma egyetlen rendelkezésünkre álló gondolatát rendületlenül őriznünk és fejlesztenünk kell. Itt nincs leszerelés és nincs alku. Egy testként kell állanunk a szövetkezetek védelmében, mert ez a szabad fejlődés és a társadalmi béke védelme. Olyanok a viszonyok, hogy ha a gazdatársadalom a szövetkezeti tevékenység védő fegyverén csak egyetlen csorbát is eltűr, akkor elveszti az ahhoz való jogot, hogy vele komolyan számoljanak.

Valóban, kinek lelke és distingváló elméje van, a fenti sorok igazsága elől kinemterhet!

A földmivvelésügyi ministerium 1907. évi költségvetési előirányzata.

Visszatérve a múlt számunkban rövid kivonatban ismertetett földm. min. költségvetésre, azt az alábbiakban nagyobb részletességgel mutatjuk be olvasóinknak.

A földmivvelésügyi miniszteri tárca 1907. évi előirányzatában az 1906. évre megállapított költségvetéssel szemben emelkedik a rendes kiadások összege 3.209,329 K.-val az átmeneti kiadások összege 505,711 „ a rendes tárcaszerű beruházások összege 1.419,928 „ apad a rendkívüli bevételek összege 87,594 „ apad az 1904. évi XIV. (beruházási) törvény alapján kibocsátandó kötvények értékesítésénél 17.325,000 K.

így az államkincstár nagyobb megterhelhetése összesen 22.547,562 K.

Miután azonban ezzel szemben:

apad az 1904. évi XIV. törvények szerinti beruházások összege 16.002,257 K.-val emelkedik a rendes bevételek összege 1.792,437 „ emelkedik a tárcát terhelő kölcsönökből eredő bevételek összege 551,345 „

összesen 18.346,039 K.

a valódi kiadási többlet 4.201,523 K.

hozzáadva még ezen összeghez az 1907. évben hitelművelet útján tervezett beruházások összegét 2.148,000 „

a valódi kiadási többlet 6.349,523 K. ami azt jelenti, hogy az államkincstár 1907. évben az ezen tárca ügykörébe tartozó intézmények és gazdasági ágazatok költségeihez való hozzájárulás címén ezzel az összeggel nagyobb anyagi áldozatot hoz.

AZ „ERDELYI GAZDA“ TARCAJA.

A növénytanak a gazdasághoz való viszonyáról.

Irta és a kolozsvári gazdasági akadémia megnyitójának ünnepén felolvasta: dr. Péter Béla tanár.

II.

A földmivvelő a mezőn megfigyelte növényeinek fejlődését; némi sejtelmé lett a növények táplálkozásáról és szaporodásáról. A gyümölcsfanevelés és nemesítés rávezette a gazdát a fa belsejének kutatására, arra ösztönözte, hogy a fa belső berendezéséről és az abban végbemenő életfolyamatokról fogalmat alkosson magának, mert belátta, hogy ennek ismerete nélkül nem lehet fát nevelni és édes, nemes gyümölcsöt termelni. Ezek alapján fejlődött ki lassan-lassan a növénybonctan meg az élettan. De már a legrégebb időkben is észre vette a földmivvelő, hogy a vetése nem fejlődik mindig egyformán, a termés nem sikerül minden esztendőben. A rozsdá, az üszög stb. már akkor is megdézsmálta a termést. Ennek okait is kutatva a figyelő gazda s ezzel előkészítette a növénykörtant.

Amit a tudomány terén az első gazdasági írók alkottak, az legnagyobb részét elvesztett az

utókor számára. Amit az ő megfigyelő elméjük kiderített, azt mi nem ismerjük, de azért mégis már nagyon régi időben voltak írók, akik a mezőgazdaságnak külön köteteket szántak vagy egyéb munkáikban a gazdasági észleleteiket és nézeteiket is megemlítették. Reánk e munkák egyike sem maradt, csak *Theophrastos* és más régebbi író emlékezik meg róluk vagy idéz belőlük. De akármilyen hézagosak is a régi földmivvelésről szóló adatok, annyi kivehető belőlük, hogy pl. Görögországban a mezőgazdaság rég idők óta nemcsak a rabszolgák, hanem a szabad férfiak és gondolkodó fők foglalkozása is volt és nagyon alkalmas volt, hogy a tudományos növénytant előkészítsék.

Hogy a legrégebb korszakból mégis oly aránytalanul kevés maradt ránk, az onnan van, hogy a mezőgazdát a régi Görögországban nem tartották olyan becsben, mint a későbbi Rómában. Legkevesebb tekintélye volt a mezőgazdának a Nagy Sándor utáni korszakban, az erkölcsi romlás legsötétebb időszakában. Ebben az időben az irodalmi tevékenység a grammatikusok kiváltsága volt, csak ők irhattak mindenről büntetlenül minden szaktudás nélkül, míg a hozzáértő szakember nem irhatott grammatikai képzettség nélkül még arról sem, amiben mester volt. Hogy milyen fogalmak voltak a régicéknél a növény belsejéről és életéről, az az alábbi egynéhány idézetből vehető ki.

Androtion a legrégebb gazdasági írók egyikének csak idézetekből ismeretes munkájából ezeket idézi *Theophrastos*: »az olajfa és a mirtus elsősorban a nyesést kívánja. E két növény között bizonyos sympathia van, amennyiben az olajfa gyökereivel átöleli a mirtust, ez pedig hajtásaival amannak ágai között a szél ellen oltalmat keres s akkor finomabb és edesebb termést hoz.«

Abdera művéből pedig azt idézik: »hogy ha a szőlő, dió- és cseresznyefa törzsének a belét megszakítjuk, ezek magnélküli gyümölcsöt teremnek.«

Paxamos, akit *Columella* a malom, a konyha és a pince írójának nevez, két könyvet írt a gazdaságról és a geonikájára 23 fejezetből áll. Kiválóan sokat ír a kulturnövények és háziállatok betegségeiről és egynéhány kulturnövény gyógyító erejéről, mint pl. a kelkáposztáról, a földi tömjénről, (*Pimpinella Saxifraga*), a portulákról. De minden sorából kirí a legdurvább babona és az alap nélküli elméleti okoskodás. Megemlékezik azonban már elősdi növényről is, mely a babot körül fonja: gyomról, mely a buzát megöli és a kenyérhez keverve, azt megfeketíti, egy másik az árpának árt, a harmadik a lencsének stb. Beszél a mandolák oltásáról és leírja a fák universális gyógyítási módját.

Nikolaos Damaskenos a Nagy Sándor

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király-tér, 7. sz. saját házában.

Betétkeket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számitól le.

(1007.)

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárat (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokról előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

A tárca dotációjának hasonló vagy csak ezt némileg megközelítő emelkedése eddig nem fordult elő s magában a dotáció emelkedésében, mezőgazdasági szempontokból, az a legörvendetesebb, hogy az nem az előző évi zárszámadásokon alapuló tulkiadásokra való tekintettel illetőleg azoknak a jövőben történő kiküszöbölése egyszóval a tárca pénzügyeinek szanálása szempontjából vétetett fel, hanem kizárólag és teljes összegében a modern mezőgazdaság által megkívánt új intézmények létesítésére a meglévő hasonló és eddig is hasznos irányban működő intézmények nagyobb arányú fejlődésére és az általános gazdasági viszonyok, de főleg az érvényben álló új kereskedelmi és vámszerződések által megokolt új és jövedelmezőbb gazdasági ágazatok felkarolására irányoztatik elő.

Az 1906. évi előirányzatot a miniszter hivatalba lépése alkalmával már készen találta s azt nagyjában és egészében, már csak az annak idején rendelkezésre állott rendkívül rövid időre való tekintettel, némi elkerülhetlenül szükséges pótlással és kiigazítással, elfogadni volt kénytelen. Ennélfogva az 1907. évi előirányzat tekintendő tulajdonképpen — újabb minisztersége alatt — olyannak, amelyből munkaprogramja, tervei és eszméi megállapíthatók és elbíráthatók.

Örömmel ragadjuk meg tehát az alkalmat, hogy ezen programmszerű költségvetést, amely az egész kormányának a földmívelési igazgatás körüli tevékenységére nézve hosszabb időre alapul fog szolgálni, az alábbiakban részleteiben is megismertessük.

Mielőtt azonban a részletekre áttérnénk, és ezek helyesebb megértése és azok jelentőségének mérlegelése szempontjából szükségesnek véljük azon segédeszközök rövid felsorolását, amelyek az évi budgeteken kívül a mezőgazdaság különböző ágazatainak támogatására és földmívelési célok előmozdítására a földmívelésügyi miniszter rendelkezésére állanak.

Ilyenek a főbb tételeket említve:

1. A 19.737,561 K. törzsvagyonnal rendelkező „Országos közzgazdasági alap“, amely

az 1904. évi XIV. törvénycikkkel nyert javadalmazásából, a kender- és lentermelés előmozdításával szövetkezeti gabonarakarok, pincészeteket, tejgazdaságok és egyéb termelő és értékesítő szövetkezetek létesítésével járó költségeket fedezi.

2. A 6.659,921 K. tiszta vagyonnal bíró „Országos telepítési alap“, amelynek újabb értesüléseink szerint 80.000,000 K. állami dotációval ellátását célzó törvényjavaslatnak előadói tervezete most áll tárgyalás alatt.

3. Az „Országos szarvasmarha-tenyésztési alap“, amelynek tiszta vagyona ezidőszereint 4.536,512 K.

4. „Az országos gazdasági munkás- és cselédségpénztár“ 1905. év végével 3.652,111 K. tiszta vagyonnal.

Az 1907. évi előirányzat, amelyben személyi járandóságok csak az elodázhatlan szükségesség mérvéig emeltettek, a lényegtelenebb eltérésektől eltekintve, a minket inkább érdeklő részletekben — a következő képet mutatja:

Az erdészeti hat költségvetési címnél az összes kiadási többlet 634,269 K. és pedig a rendes kiadásoknál 506,538 K., míg a rendkívüli kiadásoknál 127,731 K.

A rendes kiadások többletéből mintegy 160,000 korona szükséges az erdészeti tisztviselők létszámának rendkívül mostoha előléptetési viszonyai által indokolt rendezésére. Ezt a létszámrendezést a képviselőház pénzügyi bizottsága a jelenlegi miniszter előterjesztésére még 1903. éven elhatározta, illetőleg határozati javaslat alakjában a törvényhozásnak elfogadásra ajánlotta. A közbejött politikai viszonyok a létszámrendezés tényleges életbeléptetését mindeddig megakadályozták, végre most az erdészeti tisztikar a miniszter atyai jó indulatából bár megkésve, de lényegesen javítva részül annak anyagi előnyeiben, amennyiben továbbra is megmaradnak a fa- és földjáraadósok élvezetében, amely illetmények a pénzügyi bizottság hivatkozott határozati javaslata értelmében tőlük megvonattak volna.

A további kiadási többlet legnagyobb

részében erdőmívelési és fásítási kiadásokra, új csemetekertekre, gyümölcsfa és oltványtelepek létesítésére valamint a meglévő hasonló telepek kibővítésére azért vétetett fel, hogy a kopár területek befásítására, vízmosásoknak — faültetés útján történő — megkötésére a szükséges famennyiség valamint a gyümölcsstermeléssel foglalkozóknak az illető vidék klimatikus viszonyai által ajánlott nagybani termelésre s így kivitelre is alkalmas gyümölcsfák, az illetők anyagi viszonyaikhoz mérten teljes vagy kedvezményes árban, esetleg kivételesen indokolt esetekben díjtalanul is rendelkezésre álljanak.

A rendkívüli kiadások többlete a behurázásoknál az állami erdők állandóan emelkedő bevételeinek biztosítását célzó üzleti épületekre, erdei pályákra, utakra és a kincstári havasok gazdasági berendezésére vétetett fel.

Ezen tételek között nézetünk szerint kiváló fontossággal és a jövőre nézve nagy kiható erővel bírnak az utóbbi tételek.

Az erdei termékeknek vizen való szállítása, a fát nem csak minőségileg, de mennyiségileg is erősen megtámadja, ezért nemkülönben azért is, mert igen sok helyen az erdőkihasználásokkal már oly területekre jutottunk, ahol a szükséges vízi erő rendelkezésre nem is áll, fokozatosan át kell térnünk az előrehaladottabb kulturájú nyugaton már nagyon elterjedt s a vizen történő szállítást mindinkább háttérbe szorító száraz szállításra.

Hazánk a mintegy 1.000,000 kat. holdra terjedő ugynevezett havasi legelőknél oly kincscsel bír, amely hivatva lenne állattenyésztésünk nagymérvű fejlődése, sőt rekonstrukciójának alapul szolgálni.

Ezek a területek mindeddig nem használtattak ki kellően, ami nagyon természetes, ha figyelembe vesszük, hogy azok a kellő épületekkel rendszerint ellátva nincsenek. Ezen hiányon segítő a szükséges berendezések létesítésére és a gyepterületek minőségének feljavítására az állami tulajdonban lévő havasokra az állami erdők címe alatt, míg a magántulajdonban lévő havasok ha-

utáni kor egyetlen phytologusa ezeket írja: »Egyesek azt mondják, hogy a növényeknek lelkek volna, mert látták, hogy létesülnek és táplálkoznak, nőnek, fiatal korukban zöldülnek és vén korukban felbomlanak; a növénynek ilyen tulajdonságaiban pedig nem osztozik lélek nélküli lény. Miután a növény ilyen tulajdonságokkal fel van ruházva, azt tartották, hogy a növénynek vágyai is vannak, melyek reá elhatározólag hatnak. Sőt Anaxagoras, Demokritos és Empedokles észt és belátást is tulajdonít a növénynek. Mi azonban mindezt helytelenítve visszautasítjuk és a mellett a helyes nézet mellett kitartunk, hogy a növénynek sem értelme, sem vágyódása nincs. A növénynek van nyany lelke, de csak a táplálkozó lelke.«

Hogy a növények tenyészetét a régi időkben is, mennyire becsülték kitűnik abból is, hogy pl. a régi indusok a növények károsítását szigorúan büntették. Ha a brahmin gyümölcsfát vagy más évelő növényt levágott, mikor virágjában volt, a Veda száz mondását kellett elmondania.

Ha valaki fűvet kaszabolt le, volt legyen az akár vetett, akár vad fű, vagy akár az erdő füve, egy napig ki kellett szolgálnia egy tehenet s csak tejet volt szabad neki enni.

Aki gyökeret, virágot vagy gyümölcsöt lopott, azzal válthatta meg bűnét, ha a tehen

ötféle termékét bevette, ugymint a tejet, tejfelt, vaját, a vizeletét és a bélsarát.

A növénytolvaj a brahminok nézete szerint még a halála után is szigorúan bűnhődik, mert a aki kerti növényt lop, mint páva jut a más világra; a gyökér- vagy gyümölcsoltvaj mint majom születik újra. s aki természetes vagy szellemi atyjának agyát megsérti, az százszor vándorol át a füvek, sokszáru kórók, felfutó, kapaszkodó növények formáján. Egyes növények arra voltak kárhóztatva, hogy a gonosztevők lelkét vegyék át.

Ha végig böngésszük a növénytan irodalmát elejétől végig, az ókortól napjainkig szoros kapcsolatot látunk a növénytan és a gazdasági foglalkozás között. Elhagyva a nemzetközi irodalmat pillantsunk most még a hazai növénytan felé.

Az ősmagyarok is, harcias szellemök dacára, a gazdaság főbb ágait is üzték. Ő nekik is meg kellett hogy figyeljék a növényeket, ők is kikutatták a buja legelőket állataik számára. Hiszen ez vonzotta őket a nagy Alföldre. A termékeny nagy rónaság, dus növényzetével marasztalta őket itt. Kérdés tehát miképpen viselkedtek a régi magyarok a növények iránt? Milyen növénytani ismereteik voltak az ősmagyaroknak?

A magyar növénytan első nyomai a magyarok kulturájának legelső nyomaival esnek

össze. A magyar mythologia ismeri a növényt, hangot és érzelmet is tulajdonít neki, sajátos alakzataiban természet feletti erők megnyilvánulását, sőt az Istenség jelenlétét látja. A monda szent berkeket és erdőket ismer és bizonyos fák alatt vagy azok közelében mondták el buzgó imádságukat. Sőt Szt.-László idejéből való egy rendelet, mely a fák kultuszát eltiltja. A magyar mythos szentfája a diófa, ugy mint a németeké a tölgy, a szlávoké a hárs (lipa). A néphit pietással emlékezik meg e fáról, daljaiban, mondáiban és közmondásaiban. A palócasszony pl. gyermekét azzal áldja meg, hogy »diófalomb takarjon«; a szomorú nóta pedig: »én ültettem a diófát, más köti hozzá a lovát«, valamint a haldokló utolsó kívánsága: »diófából koporsót« mind előtérbe helyezi a diófát. Viszont fogalmunk sincs arról, hogy miféle fa lehet az, amely a régi monda aranyalmait és ezüst körtéit megteremtette, valamint arról sem, hogy melyik lehetett az a »világfa«.

A régi magyar írásokból és okmányokból kiderítették, hogy egyes növények magyar neveit egészen a XII-ik, sőt egyesekét a XI-ig századik vissza lehet vezetni, amennyiben ezen korabeli okmányokban már szerepelnek.

Ezuttal azonban, nem akarom a magyar növénytan egész történetét önöknek elmondani, hanem a mai alkalomból inkább csak egyik

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos **férfi ingek**, alsó-nadrágok, gallérok, kékélők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fü és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utóda

fehérenemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

☎ Telefon-szám 567.

☎ Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található.

Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

és állatállománya részére szükséges ivóvizet különösen a Mezőségen lényeges távolságra fekvő forrásokból kénytelen fuvarozni.

Ezek a körülmények úgy az ember, mint az állategészségügy terén hátrányosak s ezenkívül a rendszeres és okszerű állattenyésztés fejlődését, ami pedig a Székelyföldön a népesség legnagyobb jövedelmi forrása lehetne, egyenesen kizárják s így a vizsgálati misériák megszüntetése oly elsőrangú állami feladatot képez, amelyre, ha az actió egészséges irányban indul meg s az érdekeltek annak jelentőségét felfogják és a maguk részéről is megfelelő anyagi áldozatokat hajlandók hozni, a jövő években előreláthatólag jóval nagyobb állami hozzájárulásra lesz szükség.

Végül még csak arra kívánunk utalni, hogy az erdészethetnél említett indokok alapján a vízügyi műszaki személyzetnek, három év alatt végrehajtható, létszám rendezését a jelenlegi előirányzatban a miniszter megkezdette s hogy öntöző csatornák létesítésének előmozdítására 300,000 K-t irányzott elő.

A kisebb gazdasági ágazatok, mint a „halászat“ és „méhészet“ emelésére 1907. évben 29,983 K, illetőleg 22,883 korona nagyobb kiadás irányoztatott elő.

A szőlészet és borászat kiadásai 145,781 K-val szaporodnak, amiből a rendes kiadásokra kerekaszámban 40,000 K, míg a többi a beruházásokra esik. A rendes kiadás többlete elsősorban a bor értékesítésének előmozdítására és a szőlőművelési ismeretek terjesztése érdekében nagyobb arányban tartandó népies tanfolyamok költségeire szolgál, a még fennmaradó költséggel a tisztviselők előmeneteli viszonyainak mérsékelt javítása biztosítható.

A beruházások között a leglényegesebb tétel: a külföldön is általánosan elismert budafoki pincemesteri tanfolyam épületeinek pótlására és kiegészítésére felvett 78,000 K.

Az állami jószágok és telepítési szolgálat kiadásai együttvéve 656,528 K emelkedést mutatnak. Ebből a rendes kiadásokra kerekaszámban 40,000 K esik s legnagyobb részében régi kegyuri épületek helyreállítására szükség-

ges. Az átmeneti kiadások 110,000 K nagyobb előirányzatából 45,000 korona a birtok feldarabolások előmozdítására szolgál, 20,000 K mint új tétel a parcellázott birtokokon törpe és kis bérleti gazdaságok létesítésére vétetett fel, emeltetett 10,000 K-val a külföldről hazatérők ingatlan vásárlásának előmozdítására szolgáló hitel s a még fennmaradó 35,000 K a régi telepés községek gazdasági megerősítését célozza.

A telepítés átmeneti kiadásainál felsorolt s kizárólag a kis existenciák anyagi jólétét előmozdító ezekhez a tételhez szervesen csatlakozik a gazdasági munkásügyek cím alatt gazdasági munkásházak építésének előmozdítására felvett 50,000 K többlet és a munkáskérdésre vonatkozó anyag gyűjtésére és a munkásügyi statisztika költségeire, továbbá a népies irodalom és sajtó támogatására új tételek gyanánt előirányzott 30,000 K és 50,000 korona. Ezek szerint a munkásügyi hitelnél a kiadások összesen 130,000 K-val emelkednek. A gazdasági munkásházak építésére eszerint az eddigi 200,000 K-val együtt 250,000 K áll rendelkezésre, az ezen tételre vonatkozó indokolás szerint a munkásházak építése iránt legközelebb benyújtandó törvényjavaslat ezt a hitelt további 50,000 K-val felemeli, úgy hogy jövőben ezen célra évi 300,000 K felett rendelkezik a miniszter.

A mező- és közzgazdaság különböző ágai számadási ágon nagyobbak a kiadások 216 ezer 960 K-val, ami a gazdasági egyesületek támogatására, a kender- és lentermesztés országos fejlesztésére, a sörárpatermelésnek javítására és általában a vetőmagtermelés előmozdítására szánt hiteleknek lényegesebb emelése, valamint annak folytán állott elő, hogy a miniszter a különböző gyógyfüvek és növények rendszeres termelése, gyűjtése és értékesítésével, valamint a rétek és legelők javításával felmerülő kiadások fedezéséről gondoskodott.

Ugyanezen címen az 1904. évi XIV. törvénycikkkel nyújtott beruházási hitel terhére felállítandó kender- és lentermesztési szakintézet, valamint a legutóbbi években az ország

egy részén fellépett marokkói sáska irtásával járó kiadások is felvételtek.

A kertészet, gyümölcsészet és fatenyésztésnél szaporodnak a kiadások 34,230 K-val, ebből kerekaszámban 9000 L. a budapesti kertészeti tanintézet szervezetének és tanrendjének megváltóztatásával kapcsolatos személyi kiadások részbeni fedezésére, 15,000 K. a már meglevő intézmények üzemének fejlődésével járó kiadásokra, végül 10,000 K. zöldségtermelési minta-telepek létesítésére szolgál. Ezen többi összegből az ország két helyén fog zöldségtermelési mintatelep felállíttatni, ahol a gazdasági munkások és kisgazdák, a bolgár kertészek által eddig is nagy haszonnal üzött ezen termelési ág gyakorlati fogásait ingyen elsajátíthatják.

A kísérletügynél a rendes kiadások 92,778 K-val, a rendkívüli szükséglet pedig 144,500 K-val, együttvéve tehát 237,278 K-val. A rendes hitel emelkedését a már meglevő intézmények munka- és ügykörének kiterjesztésén kívül leginkább az indokolja, hogy egyrészt a vetőmagvak ólmzárolásának gyors és szabatos végrehajtásához megkívánt, de eddig nélkülözött kisegítő szakszemélyzet illetményeiről gondoskodás történt s másrészt, hogy a havasi takarmány kísérleti állomások létesítésére, továbbá rét- és legelő vizsgálati állomás felállítására szükséges hitelek előirányoztatottak.

A beruházások lényegesebb tételei a budapesti vetőmagvizsgáló állomás elhelyezésére szolgáló épület 120,000 K és a dohányjövédéki tisztviselői intézet létesítésére felvett 30,000 K. Ezen intézménynek hiányát ugy a jövedék, mint a dohánytermelők eddig is hátrányosan érezték, ennélfogva annak felállítására annál kívánatosabb, mert ott a gazdálkodók és a gazdaság részére is fognak időszaki tanfolyamok rendeztetni.

A *selyemtenyésztés* címe alatt, amely egész összegében a kisgazdák és a gazdasági munkások anyagi érdekeit szolgálja az eddigi keretek nagyjában megtartottak, miután a majdnem 7½ millió korona kiadás az előrelátható gubótermés megvásárlására és feldolgozására

szájában sőt könyveinkben is forognak, sokan vannak botrányoztató, babonás, helytelen, tsúf nevek, sőt olyan gyalázatosak is, melyeket betsülletes ember szájára venni is ártallana. Ha most — midőnn éppenn azonn igyekszünk, hogy a Tudományt a szemétkől felemeljük — azokat a hiába való nevezeteket Nemzetünk gyalázatajára megtartottuk volna; ezt valósággal úgy nézhette bennünk a két Haza mint az itélő-tehetség gyengeségét, és munkánkat magunkkal együtt méltán megvethette volna.

A könyvnek abbéli hiányát, hogy nem terjeszkedik ki a növények orvosi hasznára, mint az azelőtt megjelent összes botanikák és kuruzsló könyvek, következőképp indokolják:

„Mi haszna beszélne addig a Fűvek hasznáról, míg azokat magokat az ember nem esmér, s a megismerése módját sem tudja? Legyen hát ennek a könyvnek egyedül való tzelja a plánták megismeretése. Mikor osztán ebbe belé tanúlnak; akkor kell könyvet készíteni azoknak hasznáról is; de már akkor osztán nem csak kuruzsló tzelből (mint a közkevélyesség tartja); hanem a Fűvészt Alkotmány rendi szerént elő kell adni az eddig esméretes hasznú plántákat; nem csak az orvosiakat, hanem mind azokat is, melyek vagy eledelre, vagy a

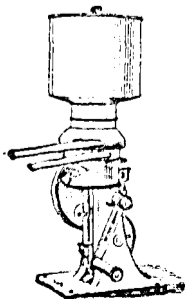
gazdaságnak akár mely ágára, vagy mestersegekre és Fabrikákra, vagy tsak pompára és kerti ékességekre fordíthatnak; meg róvann egyszersmind azokat is, a melyek mérgesek, melyektől az embereknek őrizkedni, vagy a barmokat őrizni kell.

»Hogy pedig most, ez a plántáknak Tudomány-Rendben való előadása, a haszon feljegyzése nélkül magabann száraz és gyönyörűség nélkül való lenne; azt nem gondoljuk. Mert nem igaz az, hogy az esméret gyönyörűségének tsak a haszon volna a rúgója. Gyönyörködik a kertész számtalan plántáiban és virágiban, melyeknek semmi hasznát nem tudja; gyönyörködik a mezei ember, ha az Égre tekintvén egynéhány Tsillagokat névén nevezhet; gyönyörködik a tanult ember a Tudományban a melybenn jártas; bár annak orvosi és gazdasági hasznáról nem számolhat is. Maga az esméret-terjedés és szélesedése az ember okos lelkében a legtisztább és nemesebb gyönyörűség-érzésnek kútfeje. A, ki abból magából is gyönyörűséget érezni nem tud; tegye félre a Természet vizsgálatát; sőt a Tudománynak minden névvel nevezendő nemét tegye félre; nem néki való.

Igy irtak tisztelt uraim 100 évvel eze-

lött. S ma is ugyanazt mondhatom önöknek. Azok a szavak, amiket önöknek a százéves műből idéztem, különös figyelemre méltók a gazda szempontjából. Ha valaki jó gazda akar lenni, annak legelőször is szeretnie kell a természetet. Egyrészt kell, hogy éber figyelme legyen minden iránt, a mi künn az Isten szabad ege alatt történik; kell hogy meg tudja figyelni azokat a jelenségeket és tüneteket, melyekből következtetéseket lehet vonni. Ezekhez kell szabnia teendőit. Kell hogy ismerje a természet örök igaz törvényeit, hogy hibás következtetéseket ne tegyen és hogy alap nélkül való végzetes kísérletekbe ne merüljön. Tudnia kell, hogy mit várhat a természettől, hogy ne várjon csudákat. De mind emellett, kell hogy érzéke legyen a szabad természet szépségei iránt is. Ha a gazda jártas a botanikai tudományban, a legártatlanabb örömök és a legnemesebb élvezetek hosszú láncolata tárul fel szeme előtt.

Ha a hosszú, zord tél után a tavaszi nap ragyogó sugára kicsalja az első kis virágot, nagy örömmel üdvözli azt mindenki. Ha hosszú téli álmából felébred a rügyező fa, nyíló bimbóinak sokaságával az ágas-bogos koronát illatos bokréttává varázsolja, melyet a zümmögő

Teljes tejszövetkezeti berendezéseket,

kézi-erő- és turbina-hajtásra ugyszintén mindennemű tejjgazdasági gépeket és eszközöket tejszállításhoz, vaj és sajtgyártáshoz legelőnyösebben szállít az

Első magyar tejjgazdasági gép- és eszközgyár

1660 FUCHS és SCHLICHTER, Budapest, VI., Jász-utca 7. szám

KÜLÖNLEGESSÉG:

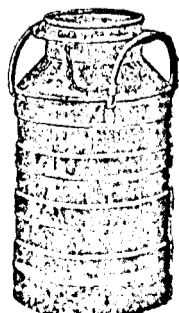
VAJKIVITEL:

„Svéd Globe Separator.“

Tejtelepek és tejszövetkezetek által termelt vajat évi kötés mellett korlátlan mennyiségben legmagasabb árakon veszünk át.

Árjegyzékek, költségvetések, tervek ingyen és bormentve.

elegendő. Ezen ügy ágazatnál a legörvendete-
sebb az, hogy a selyemfonódák számának
évről-évre történő emelése, valamint a terve-
zett selyemsodró gyár felállítása következté-
ben nemcsak a nyers selyem-anyag, hanem a
félgyártmány előállításával járó haszon is a
legközelebbi jövőben már teljes összegében az
országban marad.

A hegyvidéki és székely földmivelő nép
segélyezésére cím rendkívüli kiadásaink 100
ezer K-ás emeléséről már előzőleg szoltunk,
a rendes kezelés 140.070 K többlete a segé-
lyezési akciónak újabb területekre történt ki-
terjesztése folytán szükséges.

Baromfitenyésztésünk iránya és ki- vitelünk stagnálásáról.

Nincsen bár módunkban megállapítani,
hogy mekkora érték lesz évente hazánkban a
baromfitenyésztés által termelve, de tudva a
belfogyasztást nagyságát s hozzávetve ez irányu
kivitelünk értékadatait el kell ismerni, hogy
baromfitenyésztésünk rendkívül nagy közgaz-
dasági fontossággal bír. Sok százezer ember
élvezi annak hasznát és mégis azon körülmény,
hogy kivitelünk megfelelő emelkedést nem
mutat, kell, hogy gondolkodóba ejtse mind-
azokat, akik baromfitenyésztésünk fellendítésén
fáradoznak.

Vannak egyének akik nyíltan hangoztat-
ják, hogy azon irány, melyet ma a kormány
ezen termelési ágban fellendítése tekintetében
folytat nem helyes s ebben keresik a látszólagos
megállapodás okait. Őszintén megvallom,
hogy én ezen egyének nézetét nem osztom,
mert nem fogadhatom el azon állítást, hogy
a kormánynak ezen segély akciója parlagi
baromfiállományunknak termelési képességét
annyira befolyásolta volna, hogy az kiviteli
millióink számának apadását vonhatta volna
maga után. Következőkkel kívánom indokolni
állításumat.

Közvetlen befolyást baromfitenyésztésünkre
a kormány csakis a nemes fajtájú tenyész-
anyagának cserekiosztásával gyakorolt s lássuk

már most, hogy mi lett nemesítő anyagként
kiosztva s bíráljuk azt tételenként. Pulykák
közül csakis bronz, francia és nagytestű fehér
pulykák osztattak ki, de tudvalevő, hogy ezek
egyike sem kevésbé szapora, vagy nehezebben
felnevelhető, mint a közönséges, evvel tehát
ártani nem lehetett. Ludak közül csakis emdeni,
valamint emdeni kereszttevések lettek kiosztva
s bár tagadhatatlan, hogy az emdeni ludak
tisztá vérben tenyésztve nem elég szaporák,
de már az emdeni kereszttevésekről, azon mon-
dhatnám cseppvérben, a melylyel az emdeni
alkalmaztatott ez nem mondható s tényleg ily
irányu panasz egy oly helyen sem merült fel,
a hol tisztavérű emdeni gunárok, vagy azok
kereszttevései lettek kiosztva. Legszebb bizonyíték
erre a csallóköz, a tiszamente és a bánáság,
a hol a nép mindenhol nagy örömmel fogadja
az ilyen gunarokat — jelölül annak, hogy elő-
nyéről meggyőződött. — Kacsák nemesítésére
tulsúlyban pekingi gácsérok alkalmaztattak s
ezeknek köszönhető, hogy kacsállományunk
már országszerte javultnak mondható. Ami pe-
dig a tyukokat illeti, miután az utolsó 5 évben
más fajta kakas, mint plymut, langszán, orping-
ton és javított fehér, avagy kendermagos és
kopasznyaku magyar nem lett kiosztva, me-
résznek, tűnik fel előttem azon állítás, mintha
ezek bármelyikével is, parlagi tyuk állományun-
kon rontani lehetett volna. Népiünk ugyanis
sehol sem lesz az intézők által arra indítva,
hogy ezen igényesebb idegen fajtabeli tyuko-
kat tisztavérben tenyésztesse, hanem, hogy csakis
kereszttevésekre használja, arról pedig szám-
talanszor volt alkalmam meggyőződni, hogy a
felsorolt s nálunk nemesítésre alkalmazott nagy
tyukfajták kereszttevései termékei — a mellett,
hogy értékesebb piaci árut képeznek — sem
nem kényesebbek, sem nem lustábbak a par-
lagi tyukoknál s tojástermelésük sem kisebb.
Eltérés ettől csak oly esetekben volt tapasztalható,
a mikor a nemesítő anyag oly tenyész-
tőtől lett vásárolva, a kinek tenyész-
törzsalományája tojóképeség tekintetében sok kívánni
valót enged.

Pulyka, lud- és kacsállományunk javult-
sága már szembeszökő; tyukállományunkról,

az ugyan még korántsem mondható, mindazon-
által néhány év múlva bizonyára már ez is
legalább annyira fejlődni fog, hogy a magyar
áru a külföldön is nem azért lesz keresett,
mert olcsó, mint ma, hanem mert minőségével
az elsőrendű áruk versenyére kelhet. Ne okoz-
zon tehát tenyészirányunk senkinek aggályt,
mert az az európai piacviszonyok figyelembe-
vételével állapított meg s ezen okból szívós
következéssel be is tartandó. Hiszem, hogy
be is fog tartatni.

Ha tehát a tenyészirány helyes, mi okoz-
hatja, hogy kivitelünk nem emelkedik? Néze-
tem szerint kivitelünk stagnálását — mely
már két év óta tapasztalható — csakis a bel-
fogyasztás fokozódása magyarázhatja meg, mert
sem azon nézet, hogy kevesebbet, sem pedig
az, hogy kisebb értékűt termelnénk, mint nem
indokolható, nem is fogadható el. A nagyobb
belfogyasztásnak okait mindannyian érezzük s
igy az egész bátran ki is jelenthető, nem egyéb
az, mint a hus árának felszökése. Ma már
vidéki székekben is oly drága a hus, hogy
ezzel szemben a baromfi hús és a tojás olcsó-
nak mondható. Egy kilogramm hus ára a vi-
déki székekben 120—180 fillér között válto-
kozik, evvel szemben 17 tojásnak ára (egy 1
kgr.) 68—102 fillér, egy pár sütni való csir-
kének az ára vidéken 100—200 fillér között
váltakozik, de mert legalább 1½ kgr. pecsenyét
szolgált, kgrja csak 66—120 fillérbe kerül,
egy kacsának az ára vidéken 160—200 fillér,
de ennek eltekintve tollától 2—2½ kgr. a
pecsenyéje, tehát még mindig olcsóbb a juh
húsánál is. — A baromfi belfogyasztását nagyon
fokozhatta a sertés és juhlétszám apadása is,
mely feltevésem szintén könnyen megindokol-
ható. Nem tartom kizártnak, hogy a magas
husárak essenek, valamint valószínűnek tar-
tom azt is, hogy a baromfi és tojás ára a
vidéken is még mindenhol emelkedni fog s
ebből azt következtetem, hogy mihiylest ezen
élelmi cikkek ára kiegyenlítődik, baromfikí-
vitelünk ismét emelkedni fog, mely emelkedés
annál nagyobb lesz, minél inkább sikerül a
jobb árut kereső piacokon tért foglalnunk.
(B—A.) **Pókay Dezső.**

bogárság serege körül rajoz; midőn a nyílt
mező verőfényében a zöld vetésből felszáll a
daloló pacsirta, vigan dalolva emelkedik fel,
fel a magas egekig; akkor, a midőn minden
megmozdul, a miben csak egy kis élet van,
nem maradhat hidegen még a legszárazabb
kedélyü ember sem.

Ha tavaszi reggelen kísétál a gazda a
határba, a harmatcseppel ékeskedő virágok
tarka serege feléje fordítja ábrázatát, mind fe-
léje mosolyog. Minden ismeretes virágban egy-
egy jó ismerőst lát, mely barátságos mosollyal
köszönti őt. Ha egy kicsit járatos a növény-
biológiában, ellesheti a virágok ezer titkait.
Tanuja lehet annak, hogy hogyan csalogatja
pompás szirmu pártájával, hogyan csábítja bő-
dítő illatával a szerelmetes virág a repdeső
lepkét, bogarat és méhet, betessékeli őket a
terített asztalhoz. Hivogatja őket, jöjjenek, lak-
mározzanak és ennek fejében vigyék át a him-
port virágról-virágra, miáltal fontos szerepet
játszanak az életre való mag képzése körül.
Érdeklődéssel nézheti, mily titokzatossággal
rejtegeti egyik-másik virág hosszú kelyhének
mélyében az édes mézcseppeket, mily hamis-
sággal zárja ki a hivatlan vendégek seregét és
csak a kiválasztottak előtt tárja fel az édes

nektár bőségét. Aki megérti a természet mind-
cme apró jeleneteinek poézisét és helyesen
tudja értékelni azok jelentőségét, annak nagy
örömet okoz minden egyes séta künn a szab-
adban. De aki ezt nem érti, aki a természet
nagy könyvében nem tud olvasni, akinek a rét
egész virágos szőnyege csak fű, amit kaszálni
kell; a kire a sokféle útszéli növény csak
névtelen dudva, ami pusztítandó, az nem fogja
a gazdasági pályának legszebb örömeit élvez-
hetni; az a gazdasági munkákban sokszor csak
nyugót, terhet és örökös gondot fog látni.
Ha a gazdát nem fűzi pályájához a gazdaság-
hoz való vonzódás és a természet szépségei
iránti rajongás, akkor hiányzik benne az a
kapocs amely őt e pályán állandóan megtartsa.
Akkor nem fogja ezen a pályán megtalálni
boldogulásának kulcsát. Akit csak a rideg
kenyérkereset szorit e pályára, mert azon talán
könnyű boldogulást sejt, az igen könnyen csa-
lódhatik itt. Aki nem szereti a gazdaságot
teljes szívvel, az térjen vissza a város aszfalt-
korzójára, vagy üljön bele valamely dohos le-
vegőjű irodába és fogjon bele a poros akta-
halmaz elintézésének lélekölő és kedélyorvasztó
munkájához. Megesik azonban sokszor, hogy amint
a kezdő orvosnövendéket néha a boncolások büze

elriasztja pályájától, a kezdő gazdász is elfor-
dul a gazdaság szagától és elpártol attól a
pályától, melyet a távolból oly ideálisnak kép-
zelt. De akiben meg van a gazdasághoz való
hajlandóság és a természet iránti érdeklődés,
az hűségesen kitart e pályán némi kellemetlen-
ségek árán is. Szépnek, kedvesnek találja ezt
a pályát, terheiért és viszontagságaiért kárpót-
lást talál a természettel való szorosabb érint-
kezésben és a gazdasági élet ezer és ezer
kedves jelenetében.

Remélem, hogy önöket t. uraim a gazda-
ság iránti szeretet hozta ide és a természet
iránti vonzódás játszott közre az önök pályá-
választásánál. Azt kívánom önöknek, sajátítsák
el itt létök alatt a helyes és okszerű gazdál-
kodás mesterségét, hogy további boldogulásuk-
nak megvessék a biztos alapját, de a mellett
tanuljak megismerni ezen pálya szépségeit is.
Ez utóbbiak felismerése erőt fog önöknek adni,
a kitartó munkához és az élet nehéz küzdel-
meihez. Kívánom, hogy kedveljék meg lehető-
leg mindnyájan ezt a pályát, és adja az Ég,
hogy minél kevesebben legyenek azok, akik
majd csalódottan hátat fordítanak nekünk.

Az Isten segítse munkájokat!

(Vége.)

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országszerte első helyen elismert kitéző szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták“ és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszereint 15-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános
terménytisztításhoz berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtórőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szives-
kedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

KISEBB SZAKKÖZLEMENYEK.

Szőlőbe való trágya. A szőlőbirtokosoknak baromfit kell tartani, hogy a rovarokat pusztítsa, de a baromfitrágya is kitűnő a szőlőnek, magas légenyirtalmánál fogva. A baromfitrágya gyorsan hat, s különösen ősszel alkalmazva, a tőke minden részének növekedését előmozdítja. A friss baromfitrágya a következő alkatrészeket tartalmazza: víz 72-90%, szervesrészek, tollak, farostok, ammoniak 5-29%, apró kövek, kavicsos homok 5-66%. Belga statisztikai kimutatás szerint egy tyúk után évenként 5-25 kg. trágya számítható. A baromfitrágyát nagyon érdemes gondosan gyűjteni s a komposztrágyához adni, vagy megszáritani.

Vörös boros hordók. A vörös boros hordókat fehér borosakká legegyszerűbben úgy alakíthatjuk át, hogy hígított szódaoldatot öntünk beléjük és ezt bennük hagyjuk néhány napig, mely idő alatt úgy változtatjuk a hordók helyzetét, hogy a szóda-oldat belsejük minden részét érje legalább néhány óra hosszáig. Egy kiüo szódát egy hektoliter vízben feloldva, jó oldatot nyerünk. E folyadékból 1 hektoliteres hordóba elég 6-10 liter.

A téli csemegezőőről. Egy szőlőtermelőnek sem lehet kétsége az iránt, hogy a csemegezőőr értékesítése mindenütt a legnagyobb jövedelemmel jár, ahol előnyös a közlekedés, úgy szárazon, mint vizen és ahol nagyobb városok vannak közelben, melyekben nagyobb mennyiségű ily szőlőre van szükség fogyasztás végett.

Ha azonban kellő összeköttetés nem áll rendelkezésre és a fűrtöket a legközelebbi vasúti- vagy gőzhajós-állomásig hosszabb úton kocsin kell szállítani, akkor a szőlő még a leggondosabb csomagolás mellett is szenved minőségében és értékesítése megszűnik jövedelmező lenni, különösen ha a borvidék különben is jobb minőségű borokat termesz.

A csemegezőőr termelésénél továbbá gondos figyelemmel kell lennünk arra, hogy csak kitűnő fajokat tenyészünk és különösen korai fajokat. Ez utóbbiakat, mint minden korai termésű zöngye gyümölcsöt, zöldséget stb. legjobban fizetik a piacon. Későbbben a szőlőben is túltermelés áll be, a kínálat szeptemberben már oly nagy, hogy az árak felényire is viszszaesnek.

Úgy a belföldi, mint a külföldi fogyasztásban előnyös bir a finom fajú csemegezőőr; az előállítás, a csomagolás és szállítás költségei ugyanakkorak a közönséges, mint a finom fűrtökre nézve, ennél fogva jövedelmezőbb, ha a legjobb fajokat termeljük és hozzuk eladásra.

A másik dolog, amire nem fektethetünk elegendő nagy súlyt: a szőlő szakszerű, gondos csomagolása és előzetes válogatása. Túlérte fűrtöket már nem szabad szállítani, a hibás szemeket ki kell válogatni és eltávolítani, másképp megrontják az egész kosarat.

Ládákba való csomagolás, amint Olaszországban többnyire szokásban van, hosszabb távolságokra célszerűbb, mint a kosárcsomagolás; azonban kosarakban is lehet gondosan s figyelemmel csomagolt, nem túlérte, kivált vastaghejú fűrtöket igen jól szállítani.

Végre felhívjuk termelőink figyelmét azon

körülményre, hogy igyekezzenek szőlőtermésünk egy részét eltartani és csak később, december-január hónapokban piacra hozni, amikor szép s ép fűrtök igen ritkaságszámba mennek.

Amint a korai szőlőt augusztusban és szeptember elején igen jól fizetik, éppen úgy a jól eltartott fűrtöket a tél folyamán ismét jól lehet értékesíteni. Erre a célra a fűrtöket nem egészen érett állapotban kell lemetszeni és száraz, szellős és szabad helyen elteni s a rothadó bogyókat folytonosan eltávolítani. Így karácsonyra a legszebb szőlővel fogunk rendelkezni, amelynek szállításánál kétszeres gondnal kell eljárunk.

Természetes, hogy a 3-4 hónapon át eltartott szőlőnél nagy a fogyás, de télen ennek megfelelően alakulnak az árak és az értékesítés ezen módja mellett megvan az a lehetőség, hogy termésünk egy részét igen jó áron adhatjuk el, mert a csemegezőőr újévkor bizonyára oly fényűzési cikk, melyet drága pénzen szoktak megfizetni.

Ha asztali szőlő termelésével foglalkozó termelőtársaink ezen fent röviden felsorolt tanácsainkat figyelemre méltatják és gyakorlatilag alkalmazzák is, igen jövedelmező üzletet fognak tehetni csemegezőőr készletükkel.

Okvetlenül megkivántatik e tekintetben a legnagyobb figyelem és pontosság. Aki csak egyszer is rosszul csomagolt és kitogásolható szőlőt küldött valahová, az ott örökre elveszti vevőjét; aki azonban szigorú gondossággal jár el, az annyi rendelést fog kapni, amennyinek alig lesz képes eleget tenni. (Sz. B. L.)

KORMÁNYINTÉZKEDESEK.

A mezei pockok kártétele. Az egész országból igen sűrűn érkeznek a panaszok, hogy sok a mezei pock (mezei egér) és méltán félni lehet, hogy az mind az őszi vetésekben, mind a lucernásokban a tél folyamán nagy károkat fog tenni. Tekintettel erre a bekövetkező káros eshetőségre, a földművelésügyi miniszter megíratta az ide vonatkozó tudnivalókat, amely közleményt akár a miniszterium házi könyvtárából, akár a magyar királyi állami rovarügyi állomástól (Budapest, II., Debrői-ut 13.) ingyen meg lehet szerezni.

A borhamisítások ellen. A belügyminiszter utasította az összes közigazgatási hatóságokat, hogy a mesterséges borok készítésének tilalmazásáról szóló törvény pontos végrehajtására szorosan ügyeljenek és a kellő közhírré tétel útján ismertessék az említett törvény tiltó rendelkezéseit. Ez intézkedésével gróf Andrássy Gyula csatlakozott ahhoz a mozgalomhoz, melyet Darányi földművelési miniszter ez év őszén a borhamisítás meggátolása érdekében indított.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kinevezések. Darányi Béla miniszteri tanácsosi címmel felruházott gazdasági főigazgatót a királyi miniszteri tanácsossá nevezte ki. Darányi Béla évek hosszú során át munkálkodott a földművelésügyi kormányzat terén s különösen az állattenyésztés körében

vitte előre mezőgazdaságunkat. — Dobokay Lajos miniszteri tanácsosi címmel felruházott kormánybiztost a királyi miniszteri tanácsossá és országos borászati kormánybiztossá nevezte ki.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet székháza immár majdnem teljesen készen áll az egylet Attila utca 2 sz. alatti telkén s az egylet irodáját a titkárság november hó végén fogja mostani (Egyetem-u. 6. sz. alatti) ideiglenes helyéről oda átköltöztetni. Az új székház minden tekintetben megfelelő és méltó az egyletnek, melynek közel hét évtizedes multját és mai országos tekintélyét külsőleg is dokumentálni igyekszik.

A Mezőség vízhiányának orvoslása. Az Erdélyi Gazdasági Egyesület kezdeményezésére, a Mezőség vízhiányának megszüntetése céljából, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter szakértőket küldött a Mezőségre, akik jelentésüket már Darányi miniszter elé is terjesztették. Érthető érdeklődéssel várják a Mezőség községei Darányi miniszter döntését, sőt még a szakkörök is figyelemmel kísérik a próbafurás megkezdését, minthogy eddigelé az egész erdélyi medencében egyetlen mély furás sincs.

Állami facsemeték kiosztása. Az állami erdei facsemete kertekből az 1907. évi tavaszi és őszi erdőítéshez szükséges facsemeték ez év telén fognak kiosztatni. És pedig a kopár és vízmosásos területek beerdősítésére kért csemeték ingyen és csak a csemeték kiszedése, csomagolása és vasúthoz való szállításával járó költségek fejében fizetendő 1000 drb. csemete után 1 korona. Kivételesen kisbirtokosoknak ezen szállítási költség is elengedtetik. A csemeték kiosztásánál először is azon birtokosok fognak figyelembe vétetni, a kiknek kopár és vízmosásos területei a törvény alapján befásításra hatóságilag vannak kijelölve. A fennmaradó részlet termelési költségén oszlatik szét a jelentkező földbirtokosok között, de kisbirtokosoknak kivételes esetekben e termelési költség 50%-a elengedhető. Részesedés iránti 1 koronás bélyeggel ellátott folyamodványok 1906. évi december hó 15-ig terjesztendők be az illetékes erdőfelügyelőségekhez, amelyekből a részletes feltételek is megtudhatók.

Adómentes cukor állatetelési célokra. A cukoradó végrehajtási utasítás részletesen megállapítja, hogy cukrot adómentesen, állatetelési célokra mily feltételek mellett legalább 50%-nyi olajpogácsaliszttal, vagy husliszttal denaturálandó. Az így denaturált cukor csakis mezőgazdának vagy gazdasági egyesületeknek szolgáltatható ki: A pénzügyminiszter erre vonatkozólag most újabb rendeleteket adott ki, amelyben megengedte, hogy az állatetetésre szánt adómentes cukrot ugyancsak 50% os arányban buza- vagy rozskorpával is lehet denaturálni.

A tejszövetkezetek felülvizsgálata. Az Aradmegyei Gazdasági Egyesület arra kérte legutóbb a kormányt, hogy a tejszövetkezetek számadásait jövőben ne a kereske-

„AGRARIA”

magyar gépforgalmi
részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság
resiczai mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Egyetememes acélekék.

Eltörhetetlen téglyacélekefej.

Páncélacél-kormánylemez.

Magasított acél-ekefej.

Porvédő kerekek.

Acél [] grendely.

Sürgőnycim: „Agraria” Budapest, Rövidített levélcim: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2.

Tiszta acélananyag
s a j á t
hámorainkból.

1457

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetik.

Ekegyártás terén legelső-rangú magyar gyártmány, felülmúlja meg a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

delmi- és váltótörvényszékek. hanem a földmivelésügyi miniszterium vizsgálja felül.

— Országos baromfivásár Aradon. Az Aradmegyei Gazdasági Egyesület november 7-én, és 8-án országos fajbaromfivásárt rendez Aradon az Aulich Lajos-utcai lovaglóhelyiségben.

— Pénzintézetek újabb megadóztatása. Wekerle Sándor miniszterelnöknek az a terve, hogy az adóreformot kiterjeszti a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adójára is. Nevezetesen igazságtalanságnak tartja, hogy a nagy takarékpénztárak a tárcájukban levő nagy tömeg értékpapírjuk egész kamatjövendelmét levonják a mérlegszerű tiszta nyereségből, ami az egyenlő adózás feltételeivel nem egyeztethető össze. A miniszterelnök meg akarja adóztatni az igazgatói fizetéseket is.

— Az Első Alföldi Cognacgyár Részvénytársaság és Szeszfinomítógyár Mai zárulatai Budapest: Finomított szesz adózva nagyban 145 kor., kicsinyben 148 korona. Finomított szesz adóztatlanul nagyban 45.50 kor., kicsinyben 48.50 kor. Nyers szesz adózva nagyban 143 kor., kicsinyben 145 korona.

Denaturált szesz nagyban 38 kor., kicsinyben 40 korona.

— Nevével ellentétben felolvasztja rossz kedved és vidámságra hangol az *Első Alföldi Cognacgyár r.-t.* »jéglikörje.« 1709

Ispáni vagy utolsó esetben béresgazdai állást

keresek azonnali betöltésre. A gazdaság-1804 nak minden ágával ismeretes vagyok.

Mezei István Kozárvár

● utolsó posta: DÉS. ●

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETÉRE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Segéd-szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA.

Magyar Jelzálog Hitelbank

képviselősege

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)
Az intézet alaptőkéje 40 millió korona

záloglevél kölcsönök

nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra 4%-os és 4 1/2%-os záloglevelekben.

A jelzálogul felajánlott erdőlyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazdasági Egylet” bizalmi férfai adnak véleményt. 1001

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)
a saint-louis-i világiállításán.

Alfa Separator R. J.

Iroda és gyár: Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!
Tehénészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetkezetek berendezése!

Mindig friss sajtolt por és folyékony oltó!

Több mint 600 első díj!!!

Évi gyártás kb. 80,000 Alta separator.

Arjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással
készséggel szolgálunk. 1018.

Hirdetmény.

A fogarasi m. kir. állami ménes állományából 1906. november 9-én délelőtt a fogarasi hetivásáron — városházalotti téren — 5 darab használati hámos és esetleg több különféle koru kanca nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett eladatik.

1803 Méneparancsnokság.

Viharálló, rozsdavédő,

legjobb mindennemű vas-szerkezetek mázolására!!
Különösen ajánlható:

Hidak, vas- és bádogtetők, vasgerendák, oszlopok, gazometerek, kandelaberek, vasrácsok, vasajtók mázolására.

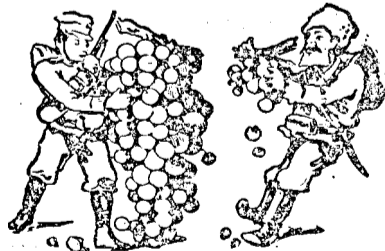
— Minium-alapozás nem szükséges. —
Mintamázolattal, prospektussal, szinkarttyával szívesen szolgálnak egyedüli gyárossal

LUTZ EDE és TÁRSA festékgyár

BUDAPEST, VII., ÖRNAGY-UTCA 4.

Allást keres egy kitünő ügyes kovácsmester

szolgált grófi és bárói uradalmakat, kovács munkában, lovasalásban igen kitünően érti magát, kisebb gazdasági gépeket, kévekövő, arató-gépeket kitünően jól kezeli és szépen arat. Forrásos vízvezetékét újból felszereli. Lakatos munkát is készít. Gyors munkája, józan életű, hűséges, minden ágban ügyes, és jól érti magát, kitünő bizonyítványokkal ellátva minél nagyobb uradalomba, újévi belépésre. Ajánlatok **Musta Antal uradalmi kovács mester Aranyos-Gerend (Torda-Aranyos megye)** küldendők. 1801

Küküllőmenti

Szőlőoltványok.

valamint az elmúlt években is a

első szőlőoltvány-telep

tulajdonos Caspari Frigyes Medgyes 104.

Nagyküküllőmegye — volt az egyedüli az egész országban, mely vevőinek minden tekintetben kifogástalan minőségű — egészséges-fajazonos és teljesen fajtiszta szőlőoltványokat szállított, úgy a jövőben is egyedül a fenti szőlőtelepen kaphatók a **legjobb minőségű, a legkülönbözőbb fajú és alanyú bor- és csemegebor — és különleges csemege szőlőoltványok**, melyek elültetése által a szőlőbirtokosok bámulatos eredményeket érnek el.

Kívánatra képes árjegyzék — számos ismerő levéllel — ingyen és bérmentve.

1800

Egy nős, 36 éves gazdatiszt

ki jó bizonyítványokkal rendelkezik, birtokváltozás következtében,

keres január 1.-re, esetleg **állást**

azonnali belépésre. Címe a kiadóban. 1802

Ertesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy a kedvező feltételi kölcsönnyújtása és előzékeny eljárása révén kitünő hírnevű

„Nagyszebeni földhitelintézet”

részéről, Kolozs és több szomszédos megye területére

ingatlan jelzálog kölcsönök

„kizárólagos ügynökségével”

bizattam meg.

Ebbeli működésomban legkedvesebb kötelességem, hogy a bizalomteljesen hozzám forduló feleknek a lehetőségig gyors és költséget kímélő eljárással szolgálatára legyek.

Bármennemű felvilágosítással, utbaigazítással készségesen, díjmentesen szolgálok.

Különös előnye eljárásomnak, hogy minden kölcsönvevő bármily elhanyagolt birtok- és teher viszonyai véglegesen rendeztetnek.

Egyidejűleg óva intem a n. é. közönséget akár helybeli — akár budapesti — vagy vidéki pénzközvetítő csábító hirdetéseknek vagy „szaladó ügynököknek”, — amelyek ilyenmű jelzálogkölcsönt pénzüntézetek közvetlen megbízását nem igazolják — fel nem ülni, mert ezek eljárása teljesen megbízhatatlan, időt vesztő és minden esetben, akár eredményes, akár nem, terhesen költséges.

Teljes tisztelettel

1243

Erdélyi erdő-faanyag és bányaugynökség.

Gombos Benő Kolozsvár, Malom-u. 16. sz.

Ügynöki discret és legmegbízhatóbb módon bér- és magánházak, építési telkek, földbirtokok eladása és vétele a legkedvezőbb feltételekkel, valamint birtokbirtokok lebonyolításnak.

Birtok kerestetik

bérbe 2—300, vételre 100—200 hold, terjedelemben, jó minőségű szántófölddel, megfelelő lakóházzal. Értekezni lehet ezen tárgyban Nösner Jánossal Kolozsvárt, Széchenyi-tér 24. sz. alatt

1795

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.
Alakult 1900.

Biztosítási alap:

Alapítványok a kormány hozzájárulásával	1,953.240.—
Tartalékok	601.263.93
Osszesen:	2,554.503.93 K.
1901. évi fölösleg	90.349.—
1902. " "	59.782.26
1903. " "	109.331.73
1904. " "	72.438.23
1905. " "	61.730.60

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítésben részesülnek. Az 1904 és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2—2% os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5—10 évre adják fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

az igazgatóság.

Clichékészítés
mindennemű nyomtatványhoz
szép és tisztán kivitelben
pontosan és olcsón
Fischer's Lithography
Budapest
VIII. Vásár-utca 7. sz. alatt
Várakozó megrendelések is pontosan és gyorsan elkészítettek

TÖRÖK szerencséje ÖRÖK

Felülmulhatatlan az a szerencse, mely bankházunknak kedvez Rövid idő alatt 27 millió koronánál több nyereményt fizettünk ki nagyrabecsült vevőinknek; ezek között a két legnagyobb nyereményt, és pedig:

kétszer a **600.000** koronás nagy jutalmat a **főnyereményt.**

a legnagyobb **400.000** koronás főnyereményt

továbbá 5 a 100.000, 3 a 90.000, 3 a 80.000, 3 a 70.000, 4 a 60.000, több 50.000 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 és ezeken kívül számtalan 10.000, 5.000 3.000, 2.000, 1.000, 500 koronás és egyéb nagy nyereményt.

Ennélfogva ajánljuk, hogy a legközelebb kezdődő, a világ legesélydusabb osztálysorsjátékában vegyen részt és rendeljen nálunk egy szerencsesorsjegyet.

A most kezdődő 19 ik új magyar osztálysorsjátékban **125.000** sorsjegyre **62.500** pénznyeremény jut és összesen

16 millió 457.000 korona hatalmas összeget sorsolnak ki.

Legnagyobb nyeremény esetleg **1,000.000** korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000, 1 a 200.000, 2 a 100.000, 2 a 90.000, 2 a 80.000, 2 a 70.000, 2 a 60.000, 1 a 50.000, 3 a 40.000, 3 a 30.000, 6 a 25.000, 9 a 20.000, 13 a 15.000, 44 a 10.000 kor. és még sok egyéb nyeremény.

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

1/8 eredeti sorsjegy frt —.75 vagy kor. 1.50; 1/4 eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy kor. 3.—
1/2 " " 3.— " " 6.—; 1/1 " " 6.— " " 12.—

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk azonnal, de legkésőbb

folyó évi november hó 4-ig

hozzánk bizalommal beküldeni, miután szerencse-sorsjegyeink igen keresettek és gyorsan elfognak.

1799

TÖRÖK A. és Tsa

Sürgönyeim: Törökék Budapest. **BANKHÁZ R. T. BUDAPESTEN** Sürgönyeim: Törökék Budapest

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főáruházi osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: Szervita-tér 3/a. I. fiók: Váci-körút 4/a. II. fiók: TERÉZ-körút 46/a.
III. fiók: Múzeum-körút 11/a.

FIUMEI KÁVÉBEHOZATALI TÁRSASÁG
kolozsvári fióktelepe Mátyás-király-tér 12. (Telefonsz. 475.)
Oránként friss pörkölés.

Világhírű „SOERABAJA” kávékeverék
Valódi „TÖRÖK” kávé, 1 kilogramm 3 korona 80 fillér.
Zamatja és kitűnő íze felülmulhatatlan.

Tea és Rum különlegességek.

Alsó-Fehér vármegyében egy **322 holdas birtok** családi okok miatt **eladó** vagy bérbe kiadó.
— Vasuti állomás közelében. —
Értekezhetni: **Harmath András,**
Magyar-Forró. U. p. Maros-Ujvár.

Eladó!
3000 métermázsza prima minőségű réti széna és 500 darab 15—35 cm. átmérőjű, műfának való kőrifa a Naláczai Naláczy Gejza gazdaságában. Puj, (Hunyad megye.)

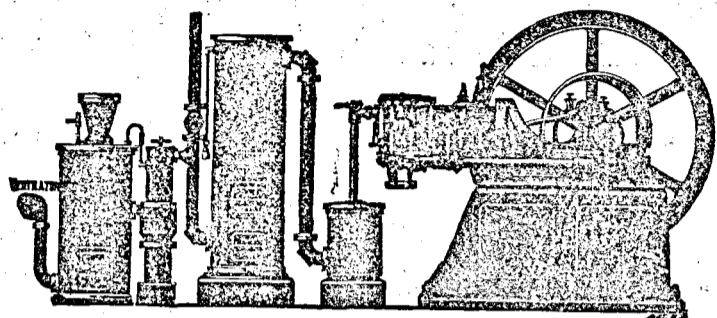
Szivattyúk és Mérlegek különleges gyár **Garvenswerke,**
WIEN, II., Handelsquai No. 130.
Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse No. 6.

ELADÓ HÁZHELYEK!

Kolozsvár legszebb jövőjü, nagyon fejlődő városrészében, — az új színház közelében — az ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET télkén, az Attila-utcában, még néhány jó fekvésű házhely eladó.

Bővebb értesítés: naponta délelőtt 11—1 óráig és délután 4 órától 6 óráig az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári irodájában, Kolozsvárt, Egyetem-utca 6. szám alatt, földszint jobbra.

Csatornázás! Vizvezeték!
Villanyvilágítás!

Eredeti OSERS és BAUER motorok

BUDAPEST, VI., Podmaniczky-utca 18.

Motorgyár és vasöntöde: Bécs.

Benzin- és petrolum-motorok és locomoblok, szivó-gáz-motortelep 2—3 fill. üzemköltséggel. — Kedvező fizetési feltételek. — Elsőrangú gyártmány. — Költségvetés és árjegyzék ingyen.

Hirdetéseket jótányos áron felvállal a lap kiadóhivatala

1900. párisi világkiállítás Grand Prix. KWIZDA FERENC JÁNOS

cs. és kir. ausztriai-magyarországi, kir. román és bolgár fejed. udv. szállító, ker. gyógyszerész 1737. I. Korneuburg, Bécs mellett. — Lósportcikkek.

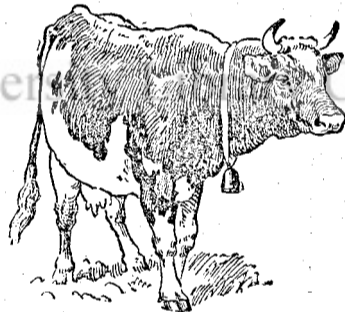

Kwizda-féle Restitutions-fluid

cs. és kir. szab. mosóvíz lovak számára.

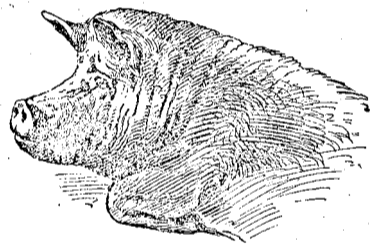
Ára egy üvegnek 2 kor. 80 fill.

Több mint 40 éve használják az udvari és más nagyobb istállókban, úgy a polgári mint katonai körökben, az izmok erősítésére, nagy használat előtt és izombénaság ellen. A lovat trainingben igen nagy munkabírára képesíti.

KWIZDA-féle Korneuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. — 50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztés-nél, a tej javítására s a tejelés fokozására. 1 doboz ára 1-40 K. 1/2 doboz 70 fillér.

Kwizda-féle sertés- és baromfi-por.

Egészségi por a hizlalás előmozdítására. Kis doboz Kor. 1-20. Nagy doboz Kor. 2-40.

Kwizda-féle baromfi-por

dietaetikus szer a tápszerhez való hozzáadásra ludak, kacsák, tyukok, gyöngytyukok, pávakstb. részére. Egy doboz ára K. 1.

Csakis ezen védjeggyel valódi. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza, Budapest, VI., Király-utca 12 és Andrássy-út 26, szám.

Gőzeke acetylen-lámpák

kocsirud-, Spritzbogen-, kézi-, udvari-, ntcái-, automobil- és

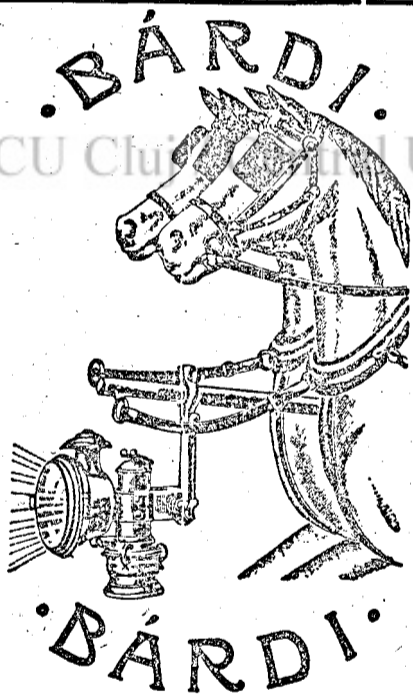
St. HUBERTUS vadászati

acetylen-lámpák

Bárdi József

Budapest, VI., Gyár-u. 10.

Király-utca mellett. 1781

GANZ és TÁRSÁ

vasöntő- és gépgyár részvénytársulat BUDAPESTEN.

Elektromos világító és erőátviteli berendezések egyen- és váltakozó áramra. Kolibri ivilámpák. Brilláns ivilámpák reklámcélokra.

Elektromos üzem berendezése uradalmakban és gazdaságokban. Megező üzem berendezések átalakítása.

Elektromos üzemű szivattyúk, tejgazdasági berendezések, emelőgépek, ventilátorok, mező vasutak, szántó-, cséplő-, aprító- és takarmányozó berendezések.

Motorok benzin-, spirítusz-, gáz-, szivó-gáz- és kohógáz-üzemre minden nagyságban 3000 lóerőig. Üzemköltség: 1 1/2 — 2% fillér lóerőnként és óránként.

Emelődaruk kézi-, gőz-, petroleum- vagy elektromos hajtásra.

1719

Árjegyzékekkel és költségvetésekkel szívesen szolgálunk.

Közuti hengerlőgépek gőzekék.

Gőzmotoros személyszállító vasutikocsik kis és nagyvasutak számára.

Mindenféle vasúti kocsik személy- és teherszállításra. Vasúti felszerelések. Kéregöntésű ke-rekek (Griffin rendszere).

Hengerszék malmok számára, kéregöntetű hengerekkel. Mindenféle malomgépek. Egész malmok berendezése és felszerelése.

Brikettsajtók szén, fűrészpor s effélék briket-tezésére.

Turbinák minden egyes esetben a helyi szük-ségletnek megfelelően szerkesztve, tehát az elérhető legnagyobb hatásfok biztosításával.

Speciális gépek a papír- és cellulózgyártáshoz. Transmissziók. Füstemésztő készülékek. Gyári berendezések.

A JELENKOR LEGJOBB TETŐFEDESI ANYAGA ETERNIT PALA

MAGYARORSZAGI KOZPONT: ETERNIT MŰVEK HATSCHKE LAJOS BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 33.

Elárusító hely Kolozsvárt: SZENES KÁROLYNÁL.

1754